

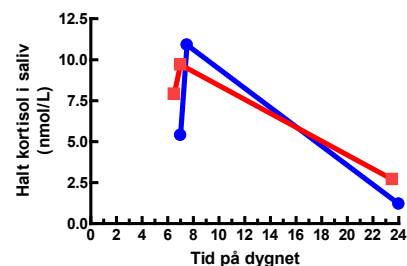
Kortisol i saliv (provtagningsanvisning på nästa sida)

Anmärkning

Analysen är forskningsanalys som inte görs som rutin. Kontakta laboratoriet för mer information.

Bakgrund

Kortisol är ett steroidhormon som utsöndras från binjurarna. Normalt varierar halterna under dygnet och de är som högst på morgonen och som lägst på natten. Kortisolnivåerna kan också öka akut vid olika typer av stress. Exempel på dygnsvariation hos två friska individer ses i figuren till höger.

Depression och ångestsymptom har associerats till störningar i utsöndring av kortisol. En låg dygnsvariation som exempelvis om nivåerna skulle ligga konstant högt eller konstant lågt kan vara kopplat till depression eller posttraumatisk stress. Brist på kortisol leder till Addisons sjukdom medan ett överskott ger Cushings syndrom och bukfetma. Långvarigt förhöjda kortisolnivåer leder till att immunförsvaret försvagas och att nivåerna av blodglukos stiger. Ett allvarligt problem med förhöjda nivåer är att risken för hjärtkärlsjukdom ökar.

Prov

Saliv samlas med hjälp av sk. Salivetrör. Se nästa sida.

Förvaring och sändning

Prov skickas frysta i till laboratoriet väl packade i frigolitlåda med frysklappar eller kolsyreis. Kontrollera med Posten att försändelsen når laboratoriet nästkommande dag. Meddela laboratoriet innan proven sänds.

Minsta provvolym

Normalt är minsta provvolym 250 µl.

Analys

Efter tillsats av intern standard extraheras provet med etylacetat innan indunstning, återupplösning och analys med vätskekromatografi och masspektrometrisk detektor (LC-MS/MS).

Analyskostnad

Se prislista. Minst 10 prover krävs för att analysen ska utföras.

Analystidpunkt

Efter överenskommelse.

Analysbeställning och ytterligare information

Kontakta [Per Leanderson](#) tfn 010-103 44 10

Senast uppdaterad; 200304/PL

Salivprovtagning

För att få en bild över dygnsvariationen tas tre salivprov vid de tillfällen som anges nedan. Du använder då ett salivetrör per tillfälle och tar salivproven;

- 1** På kvällen innan du går och lägger dig. Undvik att utföra hårt fysiskt arbetet under kvällen. Skölj munnen med vatten cirka 15 minuter innan du tar provet. Om du vill borsta tänderna innan du går till sängs så gör det efter att du tagit salivprovet.
- 2** Direkt när Du vaknar på morgonen medan du fortfarande ligger kvar i sängen. Lagg därför ett salivetrör bredvid sängen på kvällen så att det finns tillhands när du vaknar.
- 3** Cirka 30 minuter efter att du gått upp på morgonen. Direkt när du går upp ur sängen kan du skölja munnen med vatten och dricka lite vatten om du vill. Vänta sedan i 30 minuter och tag sedan salivprovet. Därefter kan du äta frukost och borsta tänderna. Innan provtagningen så kan du givetvis göra allt annat som du normalt brukar göra på morgonen (i badrum/kök).

Det är viktigt att du efter varje provtagning skriver namn, datum och tid för provtagningen på den etikett som finns på röret.

Salivetröret innehåller en bomullsrulle som suger upp saliv. Vid provtagningen tar du först av korken och för sedan över bomullsrullen till munnen. Du låter sedan rullen ligga i munnen under så lång tid som krävs för att den ska bli "blöt" av saliv (normalt sker detta efter mellan ett tiotal sekunder till någon minut). Om bomullsrullen känns torr kan man öka salivproduktion genom att tugga lite försiktigt på rullen. För sedan tillbaka rullen till röret och sätt på korken. Ta inte i bomullsrullen med fingrarna utan när du för in den i munnen så låt den gå från rör till mun och när den blivit blöt för du tillbaka den från munnen direkt till röret innan korken sätts på. Placera sedan salivetröret med den blöta bomullsrullen i frysen.

